

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. II. Resolutio quæstionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

21. Est & juris Divini possessio: nec appellatio D. Pauli probat oppositum.
22. Initium non habet ab Imperatoribus.
23. Solvuntur instantia de reconventionem & fundo.
24. Immunitas est juris Divini scripti.
25. Clerici sunt Reip. cives privilegiati, non pro- prie subditi.

§. I.

*Certiora pramittuntur & status qua-
sitionis exponitur.*

1. Certum est primò apud omnes Catholicos Theologos & Canonistas, ea quæ sunt merè spiritualia, Divina, Ecclesiastica, Clericali statui propria, uti sunt consecrare, & administrare Sacramenta, interpretari verbum DEI, corrigere circa ista delinquentes, & infligere pœnas spirituales, sive censuras Ecclesiasticas, Clericis iure Divino & formaliter competere. Uti
2. Certum est secundò. Quicquid juris & potestatis habent Laici in spiritualibus, uti est jus patronatus, sepulturæ, exigendi pensiones beneficiis Ecclesiasticis impositas, id totum habere ex beneficio & concessione Ecclesiæ.
3. Certum est tertio, apud omnes hanc immunitatem & exemptionem Clericorum ab oneribus & jurisdictione Laicorum saltem originaliter, causaliter, seu fundamentaliter esse juris Divini, maximè que in iure divino, & naturali fundatam. Quæstio igitur est, utrum hæc immunitas etiam immediatè & formaliter sit juris Divini, quod multi negant, quamvis fortè magis nomine quam re discordes, ut notat Clariss. Rambek panopl. disp. 1. c. 2. Censent Jo. Medina, Sotus, Sayr. in thes. l. 3. c. 22. Molina de J. & Jus. to. 1. tr. 2. disp. 31. Covarr. qq. pract. c. 3 t. Castropol. part. 2. tract. 12. p. 1. n. 4. exemptionem Clericorum formaliter & immediatè esse juris humani Pontificii, tanquam in iure Divino fundatam. Ex adverso Barbosa l. 1. de iure c. 39. Lugo disp. 36. de Jus. n. 10. Suarez in defens. fid. Cath. l. 4. c. 9. Diana, Azor, Layman, Tamburinus, Rambek, Bordonus, alii que plurimi docent, Clericos de iure Divino formaliter & immediatè tam quoad personas, quam quoad res, & loca immunes esse. Priusquam quæstioni respondeam.
4. Observo: Immunitatem Ecclesiasticam dupliciter posse considerari, primò formaliter, secundam se & in communi; secundò materialiter, & in hypothesi particulari, prout est applicata ad casum particularem in individuo, uti videmus aliqua secundum se esse iure naturali & Divino illicita, quæ tamen, materiâ per adventum circumstantiarum particularium immutata, fiunt licita, uti est homicidium, acceptio, vel defensio rei alienæ invito Domino, &c. quæ tamen Divino & naturali iure prohibita, tamen in particulari casu, propter inculpata defensionem vitæ, vel commune bonum Reip. honestari possunt.

Resolutio quæstionis.

CONCLUSIO, Immunitas Ecclesiastica & jurisdictione seculari & oneribus laicis secundum se & in genere est juris Divini, Ita Autem.

Probatur primò è S. Script. Vet. Testamenti, ex qua constat, etiam in lege naturæ, & inter gentiles, qui solius luminis naturalis instinctum sequebantur, personas DEO sacratas, eorumque bona à popularibus oneribus fuisse immunes: quod postmodum legis antiquæ tabulis Divino & positivo præcepto fuit insertum. Ita Gen. 47. habetur, omnes possessiones Ægyptiorum Pharaoni venditas ejus dominio accessisse, præter terram Sacerdotum, quæ à Rege tradita erat eis. Ex n. 26. Ex eo tempore usque in præsentem diem in universa terra Ægypti Regibus quinta pars solvitur, & factum est quasi in legem; absque terra Sacerdotali, quæ libera ab hac condicione fuit. Ubi Glossa Ordinar. Hoc significat Ecclesiæ terram, in qua veri sunt Sacerdotes, liberam esse à censu mundano. Item Elidræ 1. c. 7. Sancivit Artaxerxes Rex potentissimus, ne Sacerdotes unâ cum reliqua gente Hebræa vectigales essent. Vobis, inquit, quoque notum facimus de universis Sacerdotibus, Levitis, & Cantoribus, & Janitoribus Nabineis, & ministris domus DEI hujus, ut vigiliæ, & tributum, & annonas non habeatis potestatem imponendi super eos. Eandem immunitatem & prærogativam Sacerdotibus à Romulo aliter tam mox ab urbe condita refert Demetrius Rom. antiq. l. 3. c. 7. eamque apud Dryydas Germanorum mythas viguisse testes sunt J. l. Cæsar. l. 4. comment. & Diodorus Siculus Biblioth. l. 1. c. 4. Cæterum hanc sacrarum personarum supra vulgus eminentiam, quam antea per naturale dictamen humanis mentibus inscripserat, suomet ore DEUS consecravit, cum Vet. Testamenti Sacerdotes & Levitas à cunctis oneribus populi eximios esse iussit. Num. c. 3. & 18. Exodi 30. v. 12.

Neque dicas: hoc præceptum Divinum fuisse partim judiciale, partim cæremoniale; quod sub novæ legis initium fuerit antiquatum. Nam contra est, quod non sint ex toto antiquata & emortua illa præcepta cæremonialia, quæ simul erant moralia, prout constat in præcepto de sanctificatione Sabbathi, quod partim erat morale & à lege naturali derivatum, dictante, quod aliqui dies Creatoris cultum sint specialiter deputandi: partim erat cæremoniale, quatenus hæc particulari Sabbathi dies fuit ad Divinum cultum determinata: & ideo licet in lege nova cessaverit ejus obligatio & efficacia, quæ parte erat cæremoniale [sic enim erat alligatum & proprium antiquæ legi & testamento] non tamen cessavit, prout erat morale: Atque præceptum de immunitate Sacerdotum & Levitarum non erat purè cæremoniale, sed etiam morale, fundatum in dictamine naturali, quod personæ DEO sacræ, adeoque in altiori gradu constitutæ non sint subijcendæ jurisdictioni inferioris ordinis: ergo tamen modò cessaverit quantum ad specificam rationem antiquæ figuræ, utpote quo tantum figurabatur

novæ Legis Sacerdotium: hoc tamen in illius vicem substituto & in majorem perfectionem evecto, etiam præceptum Ecclesiasticæ immunitatis non antiquari, sed magis perfici, ac roborari oportuit.

9. Probatur secundò autoritate Novi Testamenti. Et primò ex Matth. c. 17. v. 24. ubi cum Christus Petrum interrogasset: *Reges terra a quibus accipiunt tributum, vel censum: a filiis suis, an ab alienis?* Petro respondente, *ab alienis*, Christus intulit: *ergo liberi sunt filii.* & mox tantùm ad evitandum scandalum jubet pro ea vice tributum pendì: *ut autem non scandalizemus eos, da pro me, & te &c.* Hic Petrus, in cujus persona representabatur status Ecclesiasticus, [cujus membra rectè dicuntur filii, & esse de familia Christi, utpote in DEI sortem specialiter assumpti, unde & Clerici dicuntur] liber à solvendo tributo pronunciat.

Rursus Act. 20. v. 28. Episcopi & Prælati dicuntur per Spiritum S. constitui *Rectores*, adeoque Superiores & Judices Ecclesiarum. Et Petro dictum Jo. 21. 17. *Pasce oves meas.* Quibus verbis ipse supremus, & alii participatâ jurisdictione subordinati pastores supra fideles sunt constituti: ergo eodem ore et jure Divino Episcopi & Prælati sunt Judices personarum ad se pertinentium, & Laici non sunt pastores sed oves respectu Ecclesiasticorum. Quis autem non palpet, [inquit noster P. Engel hoc tit. §. 2.] summam inconvenientiam, ut Pastores regantur & judicentur ab ovibus? & ut secularis & mundana potestas circa idem objectum sese immisceat in potestatem toto ordine sublimiorem? Cùm & perpetua Ecclesiæ consuetudo, interpres optima, præter SS. Canonum, quos fœdè referemus, auctoritatem hanc Divino jure fundatam jurisdictionum diversitatem confirmet.

10. Probatur tertio autoritate SS. Canonum & Conciliorum. Nam Leo X. in Concilio Lateranensi sess. 9. dicit: *Et cùm à jure tam Divino, quàm humano Laicis nulla potestas in Ecclesiasticas personas attributa sit.* quod ipsum habetur in c. non minus 1. de immunit. & c. quamquam 4. de censib. in 6. his verbis: *Cùm igitur Ecclesiæ Ecclesiasticæ, persona & res ipsarum non solum jure humano, quin imò & Divino, à secularium personarum exactionibus sint immunes.*

11. Respondent Adversarii To jure Divino accipi pro canonico, & jure humano pro Civili. sed huic frigidæ expositioni, alienæ à stylo & consuetudine SS. Canonum obstat primò Concilium Trident. sess. 25. cap. 10. dicens: *Personarum Ecclesiasticarum immunitatem DEI ordinatione & canonicis sanctionibus consecutam.* Ubi vides canonicum jus à Divina ordinatione seu jure distinctum. Obstat c. si Imperator. 11. dist. 98. ubi habetur: *Non à legibus publicis, non à potestatibus seculi, sed à Pontificibus & Sacerdotibus [NB] Omnipotentem DEUM voluisse Clericos & Sacerdotes ordinari, & discuti, h. e. judicari per c. discute 6. 3. q. 6. & c. judicantem 11. 30. q. 5.* Obstat auctoritas Constantini M. qui in Concilio Nicano, cùm ipsi Clericorum accusationes offerrentur, vocatis reis, libellos incendit, & dixit: *vos à nemine judicari potestis, quia solius DEI*

judicio reservamini. Dii enim vocati estis. Ire, & inter vos causas vestras disponite, quia dii num non est, ut nos judicemus DEOS. Cujus sententiæ fuerunt ejusdem quoque Successores Valentinianus, Theodosius, Arcadius, relati in c. in continua. 5. 11. q. 1.

Quòd porrò jure Canonico personis Ecclesiasticis cautum sit de Immunitate, constat ex integritatibus Juris de judic. & de foro compet. vel maximè verò ex Bulla Cœnæ D. quotannis promulgari solita, in qua censurâ excommunicationis fulminantur omnes Ecclesiasticæ immunitatis violatores.

Probatur quartò ratione. Si jure Divino institutum est regimen Ecclesiasticum, multo eminentius regimine politico, & ab illo distinctum, tunc etiam jure Divino status Ecclesiasticus non est subjectus jurisdictioni regiminis politici: atqui antecedens est verum: ergo & consequens. Sequela liquet: quia jurisdictio non se extendit ultra limites sui objecti & fori; & potissimum inferior non potest se intrudere intra limites fori Superioris. Minor ex dictis patet: quia Christus instituit Rectores & Pastores Ecclesiæ; adeoque & regimen Ecclesiasticum, ita ut eodem jure hierarchia & regimen Ecclesiæ sit institutum, quo ipsa Ecclesiæ, cùm unum sine altero non possit subsistere.

Neque existimes, ista pertinere solummodo ad exemptionem & immunitatem personalem, non item realem. Nam præcitatæ Canones & Concilia etiam res tum Ecclesiarum, tum personarum Ecclesiasticarum ab exactionibus jure Divino immunes pronunciant. Unde Azorius to. 1. l. 5. c. 12. q. 1. cùm Recentiores quosdam Theologos pro contraria sententia retulisset; rectè subjicit: *Debet tamen majoris ponderis & firmitatis esse, quod in jure Canonico decisum legitur, quam quod in contrarium prædicti recentiores Theologi docuerunt: illorum enim auctoritas privata est, & solummodo tantum probat, quantum ratione [nisi jus resistat] convincunt: SS. autem Canonum auctoritas publica est, & authentica, à qua non licet sine piaculo recedere.*

Et ratio est primò: quia magis dignum trahit ad se minus dignum, c. quòd in dubiis 3. de consec. Ecclesiæ. & quæ Religiosis adherent, religiosa cententur, L. que Religiosis 43. ff. de Rei vindicatione. Res quoque Clericorum & res Ecclesiasticæ quantum ad evitandam secularium jurisdictionem parificantur; eo quòd hoc ipso persona Clerici traheretur in judicium & sententiam Judicis Laici, si de bonis ipsius in judicio Laicali agi posset, ut docet P. Engel. loc. cit.

Ratio est secundò. Clerici novæ Legis non sunt deterioris conditionis, quàm Sacerdotes & Levitæ antiquæ Legis, quibus omnia solum in figura contingebant, erantque solum umbra quædam nostri Sacerdotii: sed illi jure Divino erant in suis bonis immunes ab exactionibus & tributis: ergo & Clerici novæ Legis. Et certe apud profanas quoque & veri Numinis ignaras gentes, non solum personas sed etiam bona ipsorum fuisse à vectigalibus immunita, testantur Authores primitus allegati.

Ratio est tertio, Bona Clericorum, præsertim

tim prospectu Ecclesie acquisita, sunt de patrimonio Christi, atque ex bonis DEO oblatis pro eius honore, sustentatione Ministrorum, & pauperum: sed ista jure Divino sunt exempta à potestate Laicorum: Nam tributa & exactiones sunt signa ac protestationes subjectionis, ut innuit Apostolus Rom. 13. 6. dicens: *ideo & tributa prestatis*. Sed bona DEO oblata, & ad patrimonio Christi pertinentia, cujus administratio Ecclesie competit, non sunt capacia subjectionis erga potestatem laicalem: ergo super illis non possunt imponi tributa, & exactiones. Vide e, *expedit 13. 12. 9. 1. c. cum ex eo. 34. de elect. in 6.*

27. Dixi tamen in conclusione: immunitatem Ecclesiasticam formaliter secundum se, & in genere esse juris Divini; nam quoad executionem & applicationem determinatam in particulari & ad singulare individuum est juris humani Pontificii: e. g. quod prima tonsura initiatus, quod Novitius, quod Tertiarius &c. inter Ecclesiasticas personas annumeretur & gaudeat fori privilegio, SS. Canonibus Ecclesie, & SS. Pontificum dispositioni debet, quibus ejusmodi particularem determinationem ac dispensationem DEUS in pluribus reliquit; uti determinationem diei Dominice pro cultu Divino, determinationem diei Martini &c. quod notanter expressit Tridentinum, cum dixit: *Ecclesiasticarum personarum exemptionem DE I ordinatione, & Ecclesiasticis sanctionibus esse constitutam*. Cujus quidem signum manifestum est; quod multi extent SS. Canones, quibus in specie definitum est, quibus personis, quibus casibus, & quousque hac immunitas Ecclesiastica competat, quando muretur, auferatur, &c.

§. III.

Solvuntur Objectiones.

28. **O**bjicies primò. Si immunitas Clericorum foret juris Divini, vel foret juris Divini naturalis, vel positivi: neutrum potest dici. Non quòd sit juris Divini naturalis: primò, quia hoc est invariabile: atqui immunitas Ecclesiastica est variabilis, patiturque se restringi ac minui, quod ostendunt complures variationes per SS. Canones expressæ. Secundò; quia natura characteris & status Clericalis non excludit subjectionem ad forum sæculare: neque enim repugnat, eandem personam esse addictam Divino cultui, simulque subditam foro & jurisdictioni Principis sæcularis. Imò terriò: De facto in primitiva Ecclesia, & posterioribus sæculis non tantum Paganis sed etiam Catholicis Imperatoribus Clerici paruerunt: Unde & D. Paulus appellavit ad Cæsarem, & constat ex Aët. 25. & toto tit. *C. de Saeros. Eccles.* Et quartò: Juris naturalis nullum datur initium; sed privilegium fori initium agnoscit & originem ab Imperatoribus, præsertim Justiniano constit. 83. qui tamen privilegium fori Clericalis tantum in civilibus concessit; in criminalibus verò sub sæculari potestate reliquit. Quintò: Adhuc Clerici sunt subiecti quandoque potestati Laicali, uti patet in Clerico, qui Minoribus initiatus caret beneficio, juxta Trident. Sess. 23. c. 6. item in causa reconventionis, in causa

feudi, in causa gravis delicti, ratione cujus traditur curiæ sæculari.

Quod neque sit de Jure Divino positivo, probatur, quia nullus est assignabilis clarus S. Scripturæ textus, qui non in alium sensum facile explicari possit. Et quamvis textus Matth. 17. favoreat exemptioni D. Petri, tamen nullum est fundamentum, exemptionem Petro ex speciali ipsius prærogativa concessam extendendi ad omnes Ecclesiasticos: Et tamen si dicas, Ecclesiasticos esse de familia Petri, vel Christi, hoc tamen non probat: nam omnes Christiani & baptizati possunt dici de familia Christi & Petri: siquidem per baptismum intrant in Ecclesiam, cui Petrus præest, ex hoc tamen minime sequitur, quòd sint exempti à jurisdictione fori sæcularis.

Respondeo. Esse de jure Divino tam naturalis, quam positivo. Ad primam impugnationem distinguo majorem, jus naturale est invariabile, formaliter & intrinsecè, concedo; materialiter & extrinsecè, nego: sed immunitas Ecclesiastica variatur formaliter intrinsecè nego; materialiter extrinsecè, concedo; vel subaliquo: quoad exercitium seu executionem in particulari concedo, [quod est immunitati materiale]; quoad ipsam immunitatem secundum se & in communi, nego: ergo immunitas non est juris Divini sed humani, quantum ad executionem & applicationem in particulari, concedo; quoad ipsam immunitatem secundum se, nego consequentiam.

Ad 2. nego antecedens, cujus oppositum in nostris fundamentis ostendimus. Et ad tertiam probationem, quæ priori succollat, dico, id totum de facto, non de jure contigisse, sicut si nunc quoque Clerici jurisdictioni sæculari parere cogantur, non juri, sed facti violentiæ adscribendum erit.

Appellatio D. Pauli ad Cæsarem nihil probat: quia non appellavit ad Cæsarem tanquam ad suum, sed tanquam ad judicem & Superiorem Officialium Cæsareorum, à quibus injustè vexabatur; actor autem sequitur forum rei, per *C. Cleric. 5. de foro compet.* Alii dicunt, Paulum appellasse appellatione naturali, seu facti, non appellatione legali, seu juris; h. e. in defectu alterius auxilii; quo se posset adversus injuriam tueri, Cæsaris auxilium; qui juvare posset, implorasse, quod est juris naturalis remedium unicuique concessum.

Ad 4. Respondeo, Immunitatem Ecclesiasticam ab Imperatoribus non accepisse initium, sed robur; eosque non novum jus statuisse, sed jus Divinum declarasse, ejusque exercitium autoritate legum firmasse: quod pridem ante Justinianum à Constantino M. præstitum, constat ex præcedenti. Si qua porro huic Clericorum privilegio contraria Principum edicta & constitutiones reperiuntur, tanquam Divino & Canonico juri contraria; sunt habenda pro nullis.

Ad 5. Respondeo: Clericum in Minoribus constitutum & beneficio carentem, tunc solum jurisdictioni fori sæcularis subesse, quando caret requisitis à Tridentino cit. Sess. 23. c. 6. præscriptis: quorum defectu probato non agnoscitur esse è statu Clericali, nec proinde gaudet privilegio